

Ἡ ζωὴ μετὰ τὸν θάνατο

Ὁ χωρισμός τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα εἶναι προσωρινή κατά-
σταση, ἀφοῦ πάλι θά ἐνωθοῦν κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ
Χριστοῦ. Ἐπομένως, δέν μπορούμε στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία
νά δεχθοῦμε τὸν θάνατο καὶ τὴν ἐξαφάνιση τῆς ψυχῆς μετὰ τὸν
χωρισμό της ἀπὸ τὸ σῶμα, οὔτε τὴν μετενσάρκωσή της σὲ ἄλλα
σώματα. Κάθε σῶμα συνδέεται μὲ μιά ψυχὴ καὶ κάθε ψυχὴ συν-
δέεται μὲ ἓνα σῶμα, καὶ τὰ δύο μαζί ἀποτελοῦν τὴν ἰδιαίτερη
ὑπόσταση, ἓναν συγκεκριμένο ἄνθρωπο. Ὅταν χαρακτηρίζουμε
τὸν ἄνθρωπο ὑπόσταση-πρόσωπο ἐννοοῦμε, ἐκτός τῶν ἄλλων,
καὶ αὐτὴν τὴν μοναδικότητα καὶ σταθερότητα τῆς ὑπάρξεως ...

... Ἡ ψυχὴ, μετὰ τὴν ἐξοδὸ της ἀπὸ τὸ σῶμα, ἀναμένει τὴν
ἐλευση τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ μελλοντικὸ δικαστήριο, ὅποτε θά
γίνῃ ἡ ἀνάστασις τῶν σωμάτων, ἀλλὰ προαπολαμβάνει τὴν κα-
τάστασις ἐκεῖνη ἀνάλογα μὲ τὰ ἔργα της, παραμένοντας στοὺς
ἰδιαιτέρους τόπους, οἱ ὅποιοι πρέπει νά νοηθοῦν ὡς ἰδιαιτεροὶ
τρόποι ζωῆς ...

... Ἐπομένως, δέν μπορούμε νά προσδιορίσουμε ἓναν ἰδιαι-
τερο τρόπο πού κατοικοῦν οἱ ψυχές τῶν ἀγίων καὶ οἱ ψυχές τῶν
ἁμαρτωλῶν. Χρησιμοποιοῦμε τοὺς ὄρους Παράδεισος καὶ Ἄδης
γιά νά δείξουμε τὸν ἰδιαιτερο τρόπο ζωῆς, ἀφοῦ οἱ δίκαιοι μετέ-
χουν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ ἁμαρτωλοὶ δέχονται τὴν καυ-
στικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Ὁ χωρισμός τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα

* * *

Ὁ σεβασμός στὸ ἀνθρώπινο σῶμα ἐκδηλώνεται καὶ στὸν
ἐνταφιασμό του. Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δέν υἱοθετεῖται
ἡ καύση ἢ ἡ ἀποτέφρωση τῶν σωμάτων, ἀλλὰ ὁ ἐνταφιασμός
τους. Βέβαια, ὅπως εἴπαμε προηγουμένως, κατὰ τὴν διδασκαλία
τοῦ ἀγίου Γρηγορίου Νύσσης, καὶ ὅσων τὰ σώματα κάηκαν, θά

ἀναστηθούν, ἀλλά ἂν ὁ ἄνθρωπος μέ τήν δική του θέληση ἐπιθυμῆ τήν καύση τοῦ σώματός του, δείχνει ὅτι δέν πιστεύει στήν ἀνάστασή του. Δέν εἶναι καθόλου παράδοξο ὅτι, ἐκεῖ πού ἐπικράτησε ἡ καύση τῶν σωμάτων, ἐπικρατοῦσαν ἀντιλήψεις ὅτι τό σῶμα εἶναι φυλακή τῆς ψυχῆς, πού πρέπει νά ἀποβληθῆ, γιά νά ἐλευθερωθῆ ἡ ψυχή ...

... Ἐρχόμενος ὁ Χριστός μετά δόξης καί μέ τούς ἀγγέλους Του, θά χωρίση τούς ἀνθρώπους, ὅπως τό κάνει ὁ ποιμῆν, καί οἱ μέν δίκαιοι θά τοποθετηθοῦν στά δεξιά Του, οἱ δέ ἀμετανόητοι ἀμαρτωλοί στά ἀριστερά Του. Ἡ κρίση θά γίνη μέ βάση τήν ἀγάπη ἢ τό μίσος πού ἔδειξαν ἀπέναντι στούς ἀδελφούς τους, πού βρίσκονταν σέ δύσκολες περιστάσεις. Τό ἐρώτημα εἶναι, γιατί τό μόνο κριτήριο εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη; Καί εἶναι τελικά δίκαιο νά σωθοῦν οἱ ἄνθρωποι ἀπό τήν ἐλεημοσύνη, ἐνῶ ἄλλοι νά κατακριθοῦν στόν αἰώνιο θάνατο, μόνο καί μόνο ἐπειδῆ δέν ἔδειξαν συμπάθεια στούς συνανθρώπους τους;

Ἡ Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ

* * *

Ἵλοι θά παρουσιασθοῦν ἐνώπιον τοῦ Βήματός Του, ὅλοι θά Τόν ἀναγνωρίσουν. Μέ αὐτήν τήν ἔννοια καταργεῖται ἡ ἀμαρτία πού εἶναι αἰτία τοῦ θανάτου, καί ὅλοι θά Τόν ἀναγνωρίσουν ὡς Θεό. Ἐπειδή ὁμως δέν καταργεῖται ἡ προαίρεση, γι' αὐτό οἱ ἄνθρωποι, ἀνάλογα μέ τήν κατάστασή τους, θά ἔχουν διαφορετική βίωση τοῦ Θεοῦ. Οἱ θεραπευθέντες θά βιώσουν τήν φωτιστική καί θεοποιό ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ ἀμαρτωλοί τήν καυστική. Ἵλοι θά δοῦν τόν Θεό, ἀλλά οἱ δίκαιοι θά ἔχουν μέθεξη, ἐνῶ οἱ ἀμαρτωλοί δέν θά ἔχουν μέθεξη τοῦ Θεοῦ. Πάντως, δέν θά ὑπάρχη τό κακό ὡς ὄντοτητα. Οἱ ἄνθρωποι θά γίνουν ὅτι ἀκριβῶς ἦταν κατά τήν ζωή αὐτήν ...

... Ὑπάρχει μιά αἰρετική ἀποκατάσταση τῶν πάντων, ὅπως τήν πρέσβευε ὁ Ὠριγένης, καί τήν ὁποία κατεδίκησε ἡ Ἐκκλη-

σία, καί ὑπάρχει μιά ὀρθόδοξη ἀποκατάσταση τῶν πάντων, ὅπως τήν διδάσκει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης καί ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής. Σύμφωνα μέ τήν τελευταία ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά ἀναγνωρίσουν τόν Θεό στήν Δευτέρα Παρουσία, ἀλλά δέν θά ἔχουν ὅλοι μέθεξη τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι θά ἀναστηθοῦν, ἀλλά δέν θά δοξασθοῦν ὅλοι. Ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἕνα δῶρο πού δόθηκε σέ ὅλους, ἡ ἀνάληψη ὅμως θά βιωθῆ μόνον ἀπό τοὺς ἁγίους. Ἐπομένως, σέ ὅλους θά γίνῃ ἀποκατάσταση τῆς φύσεως, πού θά παραμείνῃ αἰώνια, ἀθάνατη, ἀλλά δέν θά ὑπάρξῃ ἀποκατάσταση τῆς θελήσεως, ἀφοῦ, κάθε ἄνθρωπος, ἀνάλογα μέ τήν προαίρεσή του, θά αἰσθανθῆ τόν Χριστό.

Ἡ ἀποκατάσταση τῶν πάντων